

16. VZKŘÍŠENÍ KRISTA: PROČ JE TO VRCHOLNOU UDÁLOSTÍ KŘESŤANSKÉ VÍRY?

Jaký je význam vzkříšení Krista?

Vzkříšení Krista je mimořádnou, originální, neopakovatelnou, jedinečnou událostí v lidských dějinách. Je to ústřední údaj křesťanství, střed kázání a křesťanského svědectví od začátku až do konce dějin. Velikonoce jsou hlavním svátkem, nejdůležitějším v celém roce a „základem a jádrem celého liturgického roku“ (II. Vatikánský koncil, *Sacrosanctum Concilium*, 106). Pokusíme se osvětlit tento mimořádný význam Kristova vzkříšení a budeme vycházet především z jeho historičnosti.

A) HISTORIČNOST VZKŘÍŠENÍ KRISTA

V jakém smyslu je vzkříšení Krista historickou událostí?

- Není to v tom smyslu, že by se někdo mohl účastnit přímo, fotografovat událost v jejím uskutečnění; „Ó vsutku blažená noc“ – zpívá velikonoční chvalozpěv -*Exultet*, „ ty jediná sis zasloužila poznat čas a hodinu, ve které Kristus vyšel z podsvětí.“ Nikdo totiž nebyl očitým svědkem samotné události vzkříšení a žádný evangelista ji nepopisuje. Nikdo nemohl říci, jak se fyzicky stala. Ještě méně byla vnímatelná pro smysly její nejnvtirnější podstata, přechod do jiného života“ (*Katechismus katolické církve*, 647).
- Nicméně, vzkříšení Krista je historickou událostí v tom smyslu, že se skutečně stala v dějinách, a měla znamení a svědectví historicky dosvědčené.
- Zároveň je to ale i tajemná událost, která překračuje a překonává tytéž dějiny, protože je to tajemství víry a jako taková vyžaduje víru, dar Boží, díky které můžeme zvolat s apoštolem sv. Tomášem před vzkříšeným Pánem: „Pán můj a Bůh můj“ (*Jn 20,28*).

Jaká jsou znamení, důkazy, které dosvědčují vzkříšení Krista?

- Jsou zvláště dvě:
 - prázdný hrob,
 - zjevení vzkříšeného Krista.
- Díky takovým důkazům je historická pravda o vzkříšení Krista „široce zdokumentována (doložena), i když dnes jako v minulosti nechybějí ti, kteří ji různými způsoby zpochybňují nebo přímo popírají“ (Benedikt XVI., *Středeční katecheze*, 26. března 2008).

Jakou hodnotu má prázdný hrob?

„První skutečností, se kterou se v rámci velikonočních událostí setkáváme, je prázdný hrob. Není sám o sobě přímým důkazem. Nepřítomnost Kristova těla v hrobě by se mohla vysvětlit jinak. Navzdory tomu prázdný hrob vytvořil pro všechny podstatné znamení. Jeho objevení ze strany učedníků bylo prvním krokem pro rozpoznání události vzkříšení. Zpočátku je zde případ žen, pak Petra. Učedník, „kterého Ježíš miloval“ (*Jn 20,2*) tvrdí, že když vstoupil do prázdného hrobu „viděl, že tam leží pruhy plátna“ (*Jn 20,6*), „viděl a uvěřil“ (*Jn 20, 8*). To předpokládá, že konstatoval ze stavu, ve kterém se nacházel prázdný hrob, že nepřítomnost Ježíšova těla nemohla být lidským dílem a že se Ježíš prostě nevrátil do pozemského života, jak se to stalo u Lazara“ (*KKC*, 640).

Jaké rysy mají zjevení vzkříšeného Krista?

- Taková zjevení:
 - jsou doložena zásadovým způsobem v Novém zákoně (evangelia, Skutky apoštolů a apoštolské listy se shodují v jejich popisování);
 - jsou početná: dvěma Mariím (*Mt 28, 1-8*); Marii Magdaléně (*Jn 20, 11-18*); učedníkům ve večeradle (*Jn 20, 19-23*); putujícím do Emauz (*Lk 24, 13-35; Mk 16,12-13*); Tomášovi (*Jn 20, 24-29*); učedníkům na vodách jezera (*Jn 21,1-14*); a jiným (*Jn 20,30-31*); Pavlovi a 500 bratřím (*1 Kor 15, 3-9; 20-21*);

- ukazují podstatný údaj: iniciativa není od učedníků, ale od Něho, Krista žijícího, jak dosvědčuje kniha Skutků: „prokázal, že žije“ (1, 3). Tudiž ne něco, co vychází od učedníků, ale od Krista samotného;
- dovolují konstatovat, že vzkříšené tělo Krista je totéž, které bylo mučeno a ukřižováno, protože nosí ještě znamení utrpení (viz *Jn 20,20-27*);
- dosvědčují nový rozměr Vzkříšeného, jeho způsob bytí „podle Ducha“, který je nový a rozdílný, vzhledem ke způsobu předchozího bytí „podle těla“;
- dovolují vzkříšenému Ježíšovi svěřit apoštolům a učedníkům poslání zvěstovat jiným jeho vzkříšení a jeho evangelium: „Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtěte je ve jméno Otce i Syna i Ducha Svatého...“ (*Mt 28,19*); „A řekl jim: „Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření“ (*Mk 16,15*).
- Vzkříšený Ježíš se nejdříve zjevuje ženám, které proto byly prvními, které se setkaly se vzkříšeným Ježíšem, a daly o tom zprávu apoštolům:
 - ženy nevěřící, které proto dostávají o velikonočním ránu také výčitku anděla: „Proč hledáte živého mezi mrtvým?“ (*Lk 24, 5*);
 - ženy nespolehlivé: v oné době, v hebrejském kontextu, svědectví žen nemělo žádnou oficiální právní hodnotu.

Skutečnost, že se Ježíš ukázal především ženám, je dalším důkazem, aby se věřilo historické pravdě vzkříšení a pravdivosti toho, co je napsáno v evangeliích. Vskutku, kdyby se to bylo opravdu nestalo, proč svěřovat důležité svědectví o vzkříšení Krista především ženám, jejichž slovo nemělo žádnou právní hodnotu?

Jakou hodnotu má svědectví apoštolů?

- Hodnota svědectví apoštolů se jeví z charakteristik, které takové svědectví ukazuje:
 - svědectví různých osob v různých situacích a místech je v jádru shodné ve všech zjeveních a dosvědčuje, že Pán vstal a ukázal se živý;
- je to svědectví velmi starobylé. Nejstarší svědectví o vzkříšení je to, které dal svatý apoštol Pavel: „Odevzdal jsem vám především, co jsem sám přijal, že Kristus zemřel za naše hříchy podle Písem a byl pohřben, byl vzkříšen třetího dne podle Písem, ukázal se Petrovi, potom Dvanácti. Poté se ukázal více než pěti stům bratřím najednou: většina z nich je posud na živu, někteří však již zesnuli. Pak se ukázal Jakubovi, potom všem apoštolům. Naposledy ze všech se jako nedochůdčeti ukázal i mě“ (*1 Kor 15, 3-8*). Datum napsání těchto slov je rok 56 nebo 57 po Kristu. Ale svatý Pavel tvrdí, že dostal od jiných, po svém obrácení, ústřední jádro takového svědectví (viz *Skutky 9, 3-18*). Proto můžeme vztáhnout takový text do doby asi 35. roku po Kristu, to znamená pět, šest let po Kristově smrti. Toto svědectví je tudíž velké historické hodnoty pro svou starobylost;
- Apoštolové se jeví jako svědkové a ne jako vynálezci takového svědectví. Vskutku, vzkříšení se jim jeví jako nemožná věc, mimo všeho představitelného. Sám Ježíš musí překonávat jejich odpor, jejich nevěřičnost: „Jak jste nechápaví! To je vám těžké uvěřit všemu, co mluvili proroci!“ (*Lk 24, 25*); „Proč jste tak zmateni a proč vám takové věci přicházejí na mysl? Podívejte se na moje ruce a nohy, vždyť jsem to já. Dotkněte se mne a přesvědčte se: duch přece nemá maso a kosti, jako to vidíte na mně“ (*Lk 24, 38*).
- Z jejich svědectví je zjevné, že vzkříšení Krista je událostí, která:
 - převyšuje je samotné, kteří jsou jen jejími svědky. V tomto směru nezapomeňme, že když byl Ježíš zatčen a ukřižován, učedníci utekli a mysleli si, že Ježíšův případ je uzavřen, a neživili žádné očekávání vzkříšení. Na místo nadšení po smrti Kristově byla v apoštolech skleslost a deziluze. A proto bylo vzkříšení nad jejich myšlenkami a jejich očekáváními a mimo ně;
 - předchází tudíž, ba převrací, způsob myšlení a chtění apoštolů, kteří by si byli nemohli vymyslet podobný fakt;
 - mění jejich život: činí je natolik statečnými, že dokonce čelí i mučednictví. Toto je další důvod ve prospěch historičnosti vzkříšení Krista, protože nikdo neumře za lež.

B) DŮLEŽITOST VZKŘÍŠENÍ KRISTA

Jaký význam má Kristovo vzkříšení?

Vzkříšení Krista

- není:
 - událost, která zahrnuje Krista z hlediska čistě duchovního, mentálního nebo psychologického;
 - návratem do našeho pozemského života ani prosté oživení nějaké mrtvolky, jako to bylo u vzkříšení, které vykonal před Velikonocemi: vzkříšení Jairovy dcery, mládence z Naimu, Lazara. Tyto skutečnosti byly zázračnými událostmi, ale osoby obdařené zázrakem znovu našly, mocí Kristovou, „běžný“ pozemský život. A po nějakém čase znovu zemřely. Vzkříšení Krista je podstatně odlišné. On ve svém vzkříšeném těle přechází ze stavu smrti do jiného života, mimo čas a prostor. Ježíšovo tělo je při vzkříšení naplněno mocí Ducha Svatého; účastní se Božského života ve stavu své slávy, takže svatý Pavel může o Kristu říci, že je to „člověk z nebe“ (1 Kor 15, 35-50) (KKC, 646);
- ale je:
 - vrcholem Jeho vtělení;
 - proměnou Kristova těla, které je oslavené a vstupuje do radikálně odlišného řádu. Jeho tělesnost je odlišná od té předtím. Je svobodný od fyzických zákonů; není už podmíněn prostorem a časem. Proto vstupuje a vystupuje zavřenými dveřmi; objevuje se kde, jak a kdy chce. „Jeho vzkříšené tělo je totéž, které bylo ukřižováno a nese znamení jeho utrpení, zároveň však má vlastnosti oslaveného těla a podílí se na božském životě. Z tohoto důvodu je vzkříšený Ježíš svrchovaně svobodný, aby se zjevil svým učedníkům, jak a kde chce, pod různými tvářnostmi“ (Kompendium KKC, 129);
 - Kristovo vzkříšení je transcendentním dílem Boha. Je dílem všech tří osob Trojice: „Otec zjevuje svou moc; Syn znovu přijímá život, který svobodně obětoval, znovu spojuje svou duši a své tělo, které Duch Svatý oživuje a oslavuje“ (Kompendium KKC, 130);
 - „ano“ Boha Ježíšovi, kterého lidé odsoudili a ukřižovali: je pečeti, kterou Bůh přikládá slovům a činům Ježíšovým. Je vrcholem, plností,

syntézou celého plánu, který má Otec se svým Synem. Kniha Skutků dosvědčuje, že Bůh „všem lidem o tom poskytl důkaz, když jej vzkřísil z mrtvých“ (17, 31);

- definitivním a rozhodujícím důkazem jeho božství. On řekl: Teprve až vyvýšíte Syna člověka, poznáte, že Já jsem to...“ (Jn 8,28). Kristova smrt je naplněním završení jeho oběti, nejvyšším svědectvím jeho lásky, kdežto jeho vzkříšení je důkazem jeho pravdy jako Božího Syna a Boha samotného;
- potvrzením toho všeho, co:
 1. Starý zákon předpověděl (viz Lk 24,26-27.44-48)
 2. Ježíš sám řekl, slíbil (viz Mt 28,6; Mk 16,7; Lk 24,6-7) a konal;
- vítězstvím nad hříchem a smrtí;
- oslavou, velebením, vyvýšením Ježíše na pravici Otce. Takovým způsobem „On je Pánem, který vládne nyní svým lidstvím ve věčné slávě Božího Syna a bez přestání se přimlouvá v náš prospěch u Otce. Posílá nám svého Ducha a dává nám naději, že se jednoho dne dostaneme k němu, na místo, které nám připravil“ (Kompendium KKC, 132).

Jaký význam má Kristovo vzkříšení pro nás?

- Vzkříšení Krista se nevztahuje pouze na osobu a dílo Ježíše. Je to fakt universálního dosahu, který zasahuje celé lidské dějiny a osud každého člověka, a je schopen vnitřně změnit lidskou existenci.
- Vzkříšení Krista opravdu:
 - je základem, středem, vrcholem křesťanské víry: „Jestliže Kristus nevstal – tvrdí svatý Pavel – pak, marné je naše kázání, marná je vaše víra“ (1 Kor 15,14); Není novinkou věřit, že Kristus zemřel: tomu věří pohané, všichni tomu věří. Ale věcí opravdu novou, originální, výtečnou je věřit, že On vstal;
 - je vítězstvím nad hříchem a smrtí, protože Ježíš smrtí smrti zničil a tím, že vstal znovu, dal lidem život. „On nás nechal přejít z otroctví ke svobodě, ze smutku k radosti, ze zármutku ke slavení, z temnot do světla, z otroctví do vykoupění. Proto před Ním říkáme: Aleluja!“ (MELIT ZE SARD - svatý II. století – *Velikonoční homilie*);

- „naplňuje synovskou adopci, protože se lidé stávají bratry Krista, jak sám Ježíš nazývá své učedníky po vzkříšení: „Jděte a oznamte mým bratřím“ (Mt 28,10). Bratři ne podle přirozenosti, ale skrze dar milosti, protože toto adoptivní synovství zajišťuje reálnou účast na životě jednorozeného Syna. Tento život se plně projevil při jeho zmrtvýchvstání“ (KKC, 654);
- je opravdovým zdrojem služby lásky církve, která se snaží ulehčit utrpení chudých a slabých, protože se odhalila láska, silnější než smrt, silnější než zlo. „Kvůli Velikonocům kvete strom víry, křestní pramen se stává plodným, noc září novým světlem, sestupuje dar z nebe a svátost dává svůj nebeský pokrm. Kvůli Velikonocům přijímá církev do svého klínu všechny lidi a činí z nich jeden lid a jednu rodinu“ (Starobylý neznámý autor, Z «*Homilie o Velikonocích*», Promluva 35, 6-9);
- se stalo v neděli – „prvního dne v týdnu“ (Mk 16,2) -, a to je důvodem, proč je nedělní den pro křesťany:
 1. slavnostním dnem týdne (*den Páně*)
 2. je hlavním dnem společného slavení eucharistie (*příkaz sváteční*). Ve mši svaté se opravdu slaví připomínka Velikonoc Páně (*Paschy Pána*);
- je to tak, že velikonoční neděle je největším svátkem celého roku: z ní vyvěrají všechny ostatní slavnosti;
- stává se naším vzkříšením v trojí dimenzi:
 1. Křestní: „S Kristem jste byli ve křtu pohřbeni a spolu s ním také vzkříšeni vírou v Boha, jenž ho svou mocí ho vzkřísil z mrtvých“ (Kol 2,12).
 2. Morální: každý den musíme umírat hříchu a povstávat k novému životu: „Protože jste byli vzkříšeni s Kristem, hleďte to, co je nad vámi, kde Kristus sedí na pravici Boží. K tomu směřujte, a ne k pozemským věcem“ (Kol 3,1-2);

3. Eschatologickou: „Jestliže ve vás přebývá Duch toho, který Ježíše vzkřísil z mrtvých, pak ten, kdo vzkřísil z mrtvých Krista Ježíše, obživí i vaše smrtelná těla Duchem, který ve vás přebývá.“ (Řím 8,11).

Jaký je vztah mezi vzkříšením Krista a vzkříšením našich těl?

- Vzkříšení Krista je účinnou příčinou (zdrojem) a vzorovou příčinou (modelem) našeho ospravedlnění a vzkříšení, principem a pramenem budoucího vzkříšení našich těl, která budeme mít na konci tohoto světa: „Avšak Kristus byl vzkříšen jako první z těch, kdo zesnuli. A jako vešla do světa smrt skrze člověka, tak i zmrtvýchvstání: jako v Adamovi všichni umírají, tak v Kristu všichni dojdou života“ (1 Kor 15,20-22). Naše tělo proto na konci časů:
 - vstane proměněné: „pochopit, jak se uskuteční vzkříšení, překonává možnosti naší představitosti a našeho intelektu“ (Kompendium KKC, 205);
 - obdrží stejnou odměnu, kterou duše měla od Božího soudu ve chvíli smrti těla: „...ti, kdo činili dobré, vstanou k životu, a ti, kdo činili zlé, vstanou k odsouzení“ (Jn 5,29).
- Vzkříšení našich těl bude doprovázeno proměnou všeho stvořeného a vesmíru, který osvobozený od otroctví porušení, se bude účastnit na slávě Krista, proměněn na „nová nebesa a novou zemi“ (2 Pt 3,13). Tak bude dosaženo plnosti Božího království, neboli definitivního uskutečnění Božího spásného úradku „sjednotit v Kristu vše, co je na nebi i na zemi“ (Ef 1,10). Bůh tedy bude „všechno ve všem“ (1 Kor 15,28), ve věčném životě“ (Kompendium KKC, 216).

NB: Pro prohloubení tématu čtěte následující dokumenty:

- KATECHISMUS KATOLICKÉ CÍRKVE, (KKC), č. 638- 658; 900-1060
- KOMPENDIUM KATECHISMU KATOLICKÉ CÍRKVE, č. 126-131; 202-216

Poznámka – Citace z Katechismu katolické církve nebo Kompendia odpovídají v některých případech italskému vydání. Katecheze je zpracována podle předlohy vypracované Mons. Raffaello Martinelli (http://www.sancarlotpcn.net/argomenti_nuovo/pagina0.html) Katecheze naleznete: <http://spolotcepcia.signaly.cz/>